

KAITSTUD DOKTORITÖÖD

23. septembril kaitses Lola Annabel Kass Tallinna Ülikooli humanitaarteaduste instituudis doktoritöö „Inetuse ilu. Eesti dekadentsikunst 20. sajandi esimesel poolel“. Juhendajad olid Mirjam Hinrikus (Eesti Teaduste Akadeemia Underi ja Tuglase Kirjanduskeskus) ja prof Kersti Markus (TLÜ), oponendid Jaan Undusk (UTKK) ja Anu Allas (TLÜ).

Doktoritöö uurib inetuse esteetilisuse tähtsust dekadentsikunstis ja nende mõlema mõju modernse kunsti kujunemisele. Dekadentsinimelise kunstilise väljendumislaadi tuntumad näited on Charles Baudelaire'i luulekogu „Kurja õied“ („Les Fleurs du mal“, 1857) ja Félicien Ropsi looming, nagu tema maal „Pornokrätès“ (1896). Dekadentsikunsti ja -kirjandust on enamasti seostatud morbiidsuse, hedonismi ja seksuaalse perverssuse fetišeerimisega. Kass aga nõustub nende nüüdisaja kunsti- ja kirjandusteadlastega, kes näevad selles mitmekihilisust, kus tuleb ilmsiks pigem vastuoluline ja kriitiline suhtumine oma kujutatud temaatikasse. Kokkuvõtvalt võib seda nimetada mitmesuguste lagunemiste ja allakäikude käsitlemiseks.

Kassi doktoritöö toob nähtavale, kuidas moderniseerivas ja linnastuvas Euroopas pöördusid dekadentsikunsti viljelevad loovisikud materialismikultuse vastu, sest nad väärtustasid elu vaimseid aspekte, nagu kunstid. Dekadentsikunst

on üks neid olulisi modernismi nurgakive, mis hakkas Euroopa kunstimetropolides kujunema XIX sajandi teisel poolel ja Eestis nooreestlaste perioodil, mil siin sai oluliseks nii omakultuuri edendamine kui ka eurooplaseks saamine ning modernse eesti kultuuri loomine.

Kuigi doktoritöös pole Kass kesken-
dunud valitud kunstnike loomingule, vaid laiemalt XX sajandi esimese poole eesti kunstile, siis säravate dekadentsikunstnikena jäävad silma kolm: Erik Obermann, Konrad Mägi ja Eduard Wiiralt. Uurimus heidab värske pilgu möödunud sajandi esimesel poolel tegutsenud eesti kunstnikele ja avab huvitavast, inetuse esteetika ja dekadentsikunstiga haakuvast küljest nende loometöö modernsust.

Doktoritöö on interdistsiplinaarne uurimus: rõhuasetus on küll kujutaval kunstil, kuid see on omakorda suhestatud kirjandusega. Dekadentsiteoste tunnus on eri kunstiliikide vaheline dialoog, mille näiteks on teistele teostele viitamine: Wiiralti kunstit võib leida viite Baudelaire'ile ja August Gailitile ning Friedebert Tuglase loomingus inspireerumist Mägist ja tema maalidest. Kirjanduse ja kunsti võrdleva uurimisega on tulnud ilmsiks Baudelaire'i ulatuslik mõju nii eesti kunstile kui ka kirjanike ja kunstnike inspireerumine üksteisest. (<https://www.etera.ee/zoom/201918/view?page=1&p=separate&tool=info>)